

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۵	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۶/۱۱	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

بخش الزامی

دانش آموزان عزیز به سؤالات ۱ تا ۲۴ (برای کسب ۱۶ نمره پاسخ دهید.)

الف تاریخ ادبیات (۱/۵ نمره)

- ۱- یک اثر از « ملک الشعرای بهار » نام ببرید .
- ۲- کدام یک از جمله های زیر درست است ؟
- الف) « فتحعلی خان صبای کاشانی » ، پرچمدار بازگشت ادبی است .
- ب) « میرزاده عشقی » پرچمدار بازگشت ادبی است .
- ۳- کدام یک از عوامل زیر بر ادبیات عصر بیداری مؤثر نبود ؟
- الف) رواج صنعت چاپ و روزنامه نویسی
- ج) کوشش عباس میرزا در روی آوردن به دانش و فنون نوین
- ۴- متن زیر چه کسی را معرفی می کند ؟
- « نام پدرش یوسف اعتصام الملک آشتیانی است . اوج سخن او در قطعات اوست که در آن ها به شیوه «انوری» و «سنایی» توجه دارد . برخی از اشعارش به صورت « مناظره » میان دو انسان ، جاندار یا شیء است او به مضامین اخلاقی ، پند و اندرز هم توجه دارد . »
- ۵- هر یک از آثار در ستون « الف » به کدام یک از پدید آورندگان آن در ستون « ب » مربوط است . (یک مورد در ستون « ب » اضافی است .)

الف	ب
۱) مدار صفر درجه	جلال آل احمد
۲) خسی در میقات	اسماعیل فصیح احمد محمود

ب سبک شناسی (۱/۵ نمره)

- ۶- کدام یک از واژه های داخل کمانک درست است ؟
- الف) از بارزترین شاخصه های زبان شعر عصر بیداری (سادگی ، پیچیدگی) است .
- ب) از شاخه های ارزنده ای که در نثر عصر بیداری چشم نواز است ، (طنز سیاسی - اجتماعی ، طنز اخلاقی) است .
- ج) شاعری که با استفاده از واژه ها و اصطلاحات موسیقی عامیانه شعری سرود (ادیب الممالک فراهانی ، عارف قزوینی) بود .
- ۷- در جاهای خالی واژگان مناسب بنویسید .
- الف) نگرش شاعران و نویسندگان در شعر مشروطه ، از کلی نگری و ذهنیت گرایی به جزئی نگری و تغییر پیدا کرد .
- ب) « نثر فارسی » حتی پیشتر از « شعر فارسی » در دوره بیداری ، قید و بندهای نثر را کنار می گذارد .
- ۸- یکی از درون مایه های شاخص « شعر عصر بیداری » را بنویسید .

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع : ۸ صبح	نام و نام خانوادگی :
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه : ۵	تاریخ امتحان : ۱۳۹۹/۰۶/۱۱	مدت امتحان : ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

ج	موسیقی شعر (۵ نمره)	
	۹- برای هر یک از ابیات زیر ، یکی از وزن های داخل کمانک را انتخاب کنید . (همسان یک پایه ای - ناهمسان - همسان دو لختی)	
	الف) پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی	گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند
	ب) نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری	کز آن جانب که او باشد ، صبا عنبر فشان آید
	ج) در دام فتاده آهوئی چند	محکم شده دست و پای در بند
	۱۰- بیت : « به حسن خُلق و وفا کس به یار ما نرسد الف) تقطیع هجایی کنید . ب) نشانه های هجایی آن را بگذارید . ج) وزن این بیت را بنویسید.	تو را در این سخن انکار کار ما نرسد »
	۱۱- کدام یک از کلمات «تک هجایی» زیر، ممکن است در صورت اضافه شدن به کلمه دیگری «کوتاه» شود ؟ الف) دو ب) سو ج) جو د) مو	
	۱۲- اختیار «وزنی» بیت : «سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه ۱۳- با توجه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید . « یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد به وداعی دل غم‌دیده ما شاد نکرد »	ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست » را بنویسید .
	الف) اختیار «زبانی» مصراع اول را مشخص کنید . ب) در رکن اول بیت ، کدام اختیار «وزنی» به کار رفته است ؟ ۱۴- برای بیت زیر کدام وزن ، « ترجیح » دارد ؟ « دل نیست کبوتر که چو برخواست نشیند الف) مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن ب) مُستفعل مُستفعل مُستفعل مُستف	از گوشه بامی که پریدیم ، پریدیم »
	د	زیبایی شناسی (۵ نمره)
۱۵- در هر یک از بیت های گروه «الف» کدام آرایه ادبی گروه «ب» به کار رفته است ؟ (قسمت «ب» یک مورد اضافه است).		
	« الف »	« ب »
۱) هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای؟	من در میان جمع و دلم جای دیگر است	ایهام
۲) اگر سنت اوست نوآوری ،	نگاهی هم از نو به سنت کنیم	اغراق
۳) دل و کسورت جمع و معمور باد	زملکت پراکندگی دور باد	متناقض نما
۴) آن فرومایه هزار من سنگ بردارد و طاقت یک حرف نمی آرد		تضمین لف و نشر
۱۶- بیت زیر به چه داستانی «تلمیح» دارد ؟ « گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد »		
۱۷- کدام یک از عبارات های زیر درست و کدام نادرست است ؟ الف) در بیت: حافظ از جور تو ، حاشا که بگرداند روی / « من از آن روز که در بند توأم، آزادم» آرایه « تضمین » وجود دارد. ب) آرایه بیت : « سر من مست جمالت، دل من خام خیالت گهر دیده نثار کف دریای تو دارد » « متناقض نما » است. ج) در شعر : « می شناسمت / چشم های تو میزبان آفتاب صبح سبزیباغ هاست / می شناسمت » آرایه « اغراق » وجود دارد. د) بیت : « نه خدا توانمش خواند ، نه بشر توانمش گفت متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را » آرایه « تلمیح » ندارد.		

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۵	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۶/۱۱	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

۰/۲۵	۱۸- با توجه به ابیات زیر، به پرسش ها پاسخ دهید . ۱- منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش ۲- روی و چشمی دارم اندر مهر او الف (در کدام بیت « لف و نشر نامرتب » (مشوش) به کار رفته است ؟ ب (در چه صورتی « لف و نشر » نامرتب (مشوش) ایجاد می شود ؟ ج (به غیر از « لف و نشر » چه آرایه مشترکی در این دو بیت به کار رفته است ؟	۰/۲۵
۰/۵	۱۹- در بیت : « روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد الف (کدام واژه ، آرایه « ایهام تناسب » به وجود می آورد ؟ ب (دو معنی این واژه را بنویسید . ج (این واژه با کدام یک از کلمات بیت « تناسب » دارد ؟	۰/۲۵
۰/۵	۲۰- در کدام یک از ابیات زیر آرایه « تضاد » وجود دارد ؟ الف (فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی ب (اینکه گاهی می زدم بر آب و آتش خویش را ج (ما با تو ایم و با تو نه ایم؛ اینت بوالعجب د (چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش	۰/۲۵
۰/۵	نقد و تحلیل نظم و نثر (۳ نمره) ۲۱- یک ویژگی « فکری » شعر « عارف قزوینی » را در ابیات زیر بنویسید . « ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است جامه ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن ۲۲- با توجه به متن زیر از « سید محمد علی جمالزاده » به پرسش ها پاسخ دهید . « شب عید نوروز بود و موقع ترفیع رتبه ، در اداره با هم قطارها قرار و مدار گذاشته بودیم که هر کس اول ترفیع رتبه یافت ، به عنوان ولیمه کباب غاز صحیحی بدهد ؛ زد و ترفیع رتبه به اسم من در آمد. عیالم گفت : « تنها همان رتبه های بالا را وعده بگیر و مابقی را خط بکش و بگذار سماق بکنند . » الف (یک ویژگی مهم « سبک نویسندگی جمالزاده » را در این عبارت بنویسید . ب (یک « کنایه » از متن بالا بیابید و مفهوم آن را بنویسید . ۲۳- دو ویژگی شعر « ققنوس » ، سروده « نیما یوشیج » را از نظر « قالب » بنویسید . « ققنوس ، مرغ خوش خوان ، آوازه جهان / آواره ماند از وزش بادهای سرد / بر شاخ خیزران / بنشسته است فرد بر گرد او به هر سر شاخی پرندگان / او ناله های گمشده ترکیب می کند . » ۲۴- با توجه به سروده زیر از « سلمان هراتی » ، شاعر انقلاب اسلامی ، به پرسش های مربوط به آن پاسخ دهید . ۱- « دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ ۲- « این فصل ، فصل من و توست ، فصل شکوفایی ما الف (دو ویژگی « ادبی » بیت « یک » را بنویسید . ب (دو ویژگی « زبانی » بیت « دو » چیست ؟	۰/۵
۰/۵	۱- امروز خورشید در دشت ، آینه دار من و تو « ۲- این فصل ، فصل من و توست ، فصل شکوفایی ما الف (دو ویژگی « ادبی » بیت « یک » را بنویسید . ب (دو ویژگی « زبانی » بیت « دو » چیست ؟	۰/۵

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۵	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۶/۱۱	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

بخش انتخابی

دانش آموزان عزیز برای کسب ۴ نمره، از سؤالات ۲۵ تا ۴۰ فقط ۸ سوال را به دلخواه انتخاب کرده و پاسخ دهید.

- ۰/۵ ۲۵- در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید .
- الف (بیت زیر نمونه ای از اشعار سید اشرف الدین گیلانی « نسیم شمال » است .
« غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم
ب) در عصر « مشروطه » بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان های بود .
- ۰/۵ ۲۶- موضوع منظومه « حیدر بابایه سلام » ، سروده « استاد شهریار » چیست ؟
- ۰/۵ ۲۷- متن زیر از کتاب « چرند و پرند » نوشته « دهخدا » در دوره « بیداری » است ؛ دو ویژگی « زبانی » آن را بنویسید .
« باری ، چه دردسر بدهم ؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار وا داشت . حالا که می بیند آن روی کار بالاست ،
دست و پایش را گم کرده ، تمام آن حرف ها یادش رفته . تا به یک ژاندارم چشمش می افتد ، رنگش می پرد .
هی می گوید : آمان از هم نشین بد . »
- ۰/۵ ۲۸- واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید .
الف (زبان و واژگان شعری در قصاید دوره انقلاب به سبک (خراسانی ، هندی) نزدیک است .
ب) مخاطب شعر در ادبیات معاصر (روشنفکران ، عامه مردم) هستند .
- ۰/۵ ۲۹- در بیت: « چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست سخن شناس نه ای جان من خطا اینجاست »
اختیار وزنی « ابدال » در کدام قسمت آن به کار رفته است ؟
- ۰/۵ ۳۰- وزن بیت: « درد عشقی کشیده ام که می پرس زهر هجری چشیده ام که می پرس » چیست ؟
الف (فاعلاتن مفاعلهن فعلن ب) مفتعلن فاعلاتن فع
- ۰/۵ ۳۱- نام « بحر » بیت زیر را بنویسید .
« روزگار است این که گه عزت دهد گه خوار دارد چرخ بازیگر از این بازیچه ها بسیار دارد »
- ۰/۵ ۳۲- با توجه به قسمت مشخص شده در شعر زیر ، به پرسش های مربوط به آن پاسخ دهید .
« و به آنان گفتم / هر که در حافظه چوب ببیند باغی ، / صورتش در وزش بیشه شور ابدی خواهد ماند . / هر که با مرغ
هوا دوست شود ، / خوابش آرام ترین خواب جهان خواهد بود . »
- ۰/۵ الف (چند پایه آوایی وجود دارد ؟ ب) یک هجای کشیده بیاید و بنویسید .
- ۰/۵ ۳۳- با ذکر یک دلیل ثابت کنید در بیت زیر آرایه « متناقض نما » به کار رفته است .
« ز کوی یار می آید نسیم باد نوری از این باد ار مدد خواهی ، چراغ دل بر افروزی »
- ۰/۵ ۳۴- آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید .
الف (بی مهر رخت روز مرا نور نمانده است وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است (اسلوب معادله - ایهام)
ب) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا (تلمیح - تشبیه)
- ۰/۵ ۳۵- چگونه به آرایه « حس آمیزی » در بیت زیر پی می برید ؟
« بر لب کوه جنون خنده شیرین بهار نقش زخمی است که از تیشه فرهاد شکفت »

سؤالات امتحان نهایی درس : علوم و فنون ادبی ۳	رشته : ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۸ صبح	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۵	تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۰۶/۱۱	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت شهریور ماه سال ۱۳۹۹		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
------	-------------------------	------

۰/۵	۳۶- برای هر یک از ابیات زیر یک آرایه ادبی بنویسید . الف (عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را ب (رسم بد عهدی ایام چو دید ابر بهار دزد دانا می کشد اول چراغ خانه را گریه اش بر سمن و سنبل و نسرین آمد	۰/۵
۰/۵	۳۷- دو ویژگی سطح « فکری » ابیات زیر را بنویسید . « از مُلک ادب حکم گزاران همه رفتند یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران شو بار سفر بند که یاران همه رفتند تنها به قفس ماندو هزاران همه رفتند	۰/۵
۰/۵	۳۸- شعر زیر از مجموعه « زمستان » سروده «اخوان ثالث» است ؛ دو ویژگی شعری این شاعر را بنویسید . « سلامت را نمی خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / و گر دست محبت سوی کسی بازی، به اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است . »	۰/۵
۰/۵	۳۹- کدام یک از عبارات های زیر ویژگی « ادبی » و کدام یک ویژگی « زبانی » شعر «ادبیات معاصر» است ؟ الف (لغات و ترکیبات امروزی و جدید وارد شعر شده است . ب (صور خیال جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره قبل نیستند .	۰/۵
۰/۵	۴۰- وزن بیت زیر از تکرار چهار بار پدید آمده است . « به پایان آمد این دفتر ، حکایت همچنان باقی است به صد دفتر نشاید گفت حسب الحال مشتاقی»	۰/۵
۲۴	فرجامتان نیک باد	جمع نمره